

**Kalamiihi portreid
Vagula järve päält**

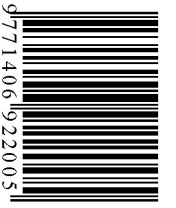
Kae lk 2

**Postituuja om
pensionääre pääväkiir**

Kae lk 3

**Ruitlasõ ikulugu: kõik
om kallis ja poliitigu ulli**

Kae lk 4

Võromaa pakk liinarahvalõ huvvi

1. urbõkuu pääväl kõrrald Looduse Omnibuss Taŋna ja Tarto rahvalõ bussimatka vanalõ Võromaalõ, matkalõ tulf kogoni kolm bussitüt rahvast.

«Oll populaarnõ matk.» ütles ka reisi kõrraldaja Riisi Jaan. Timä sõnno perrä omma Võromaal käumise kõgõ rahvalõ miildünü, ku miilde tulõta kasvai paadimatka Sika Alari ja Üllariga, a seokõrd meelüt rahvast ka hää jutuga reisi-juht, rahvatiidläne Kõivupuu Marju.

Et Marju om teedä ku ristipuiõst uurja, sis sõidõti päämidselt noid teid piten, mink veeren ristipuid kasus: Põlva-Rosma (kon nelä aasta iist ristipuid maaha võeti), käüti Rõugõ kandin Mustahamba ristitammõ kaeman, Mõnistõ ja Saru kandin, tagasi sõidõti üle Karula.

Kõivupuu Marju kõnõl ristipuiõst ja näüdäs umma vahtsõt raamatut «Hinged puhkavad puudes», opas liinarahvalõ ka tsipakõnõ võro kiilt ja rahvalaulõ. Tedä avit jutuga geograaf Pae Taavi, kiä tund ka kõgõ

vähämbit Lõuna-Eesti kotusit nigu umma viit näppu.

«Pääliinast Võromaalõ om reis külh peris pikk, a Marjul oll ütlen viicosalinõ film võro kultuurist ja seod kaiõn lätõ aig kipõlt.» kõnõl Riisi Jaan. «Ilm oll kah häste mõnus luminõ, tuu tekõ sõidu ilosas.»

Kõivupuu Marju ütelf mano, et Võromaa lumi oll pääliina rahvalõ umactte kaemist väärt – Taŋnan olõ-i parhilla lummõ ollaki. Bussijuhil oll kah lumidsõ tii pääl sõitminõ algusõn küländ harinõmalda. «A Võromaa aša läävä Taŋna ja Tarto rahvalõ kõrda.» ütelf Kõivupuu reisiliidsi kotsilõ.

Riisi Jaan om liinarahvalõ ilosit ja põnõvit Eestimaa paiku näüdänü jo 2001. aastagast, Looduse Omnibuss om tennü joba pia tuhat bussikäüki.

«Keväjä tulõmi jäl Võromaalõ!» lupa Riisi Jaan ja ütles, et liinarahvas kūsüs ka katõpäävätsit matku, et paiga pääl jõvvasi inämb huvitavat nätä.

HARJU ÜLLE

Osolan oll aabidsapido

Eesti riigi aastapääväs sai valmis Sõmmõrpalu valla aabits «Kodukotus». Raamatut tutvustõdi 23. radokuul Osola koolin aastapääväaktusõl.

Uma valla aabidsa valmisaamisõ man oll pallo häid inemiisi. Kõgõpäält tulõ märki Osola kooliõppajat Saarõ Heljot, kiä nuuri kodouurjidõga om vällä märknü

kotusõperimüst ja tõisi juttõ, ni Sõmmõrpalu Lepatriinu latsiaia oppõalajuhatajat Otsa Kerstit, kiä kirof aabidsajutu. Aabidsajuttõn rändäse koduvallan väiku Katre uma vanaimäga ja kõnõlõsõ, midä nägõvä. Kodukotusõ tundmaõpmisõ man saava latsõ ka kirätahtiga tutvõs. Aabitsast saa lukõ luulõtust ja ütlemiisi võro

keelen. Tuuperäst, et eletäs Võromaal, uma keele keskel. Pildi joonisti latsiaialatsõ, kiä parhilla opva Osola ja Sõmmõrpalu kooli 1. klassin. Raamadu kujond Sarvõ Triinu.

Ilosa kingitüse saiva aastapääväaktusõl Sõmmõrpalu valla kuulõ 1. klassi ja latsiaia latsõ: uma kodukotusõ aabidsa.

Aabidsa and vällä Osola põhikuul kuuntüün Sõmmõrpalu latsiaiaiga, tugõsiva Sõmmõrpalu vald, kultuuriministerium ja kultuurkapital.

In n e m b i om kodukotusõ aabits vällä tulnu Vormsi saarõl, Sõmmõrpalu valla uma om tõõnõ.

VALPRI LIINA

Vahtsõliina kihlkunnast peri uma sugupuu kotsilõ teedüst koŋanu inemise võissi joba naada näütüse jaos matõrjaali kokko säädmä.

Teedüst saa Võrolt Hinni Maimukäesthinnaimui@hot.ee, tel 5190 9744, Taŋnast Riisi Eike käest eike.riis@gmail.com, tel 5011 548.

Plaanitas näütust Vahtsõliina kihlkunna sugupuiõst

Timahava suvõl põimukuun tulõ Oravil Kaika suvõlilikuul ja saman om plaan tetä ka Vahtsõliina kihlkunna sugupuiõ näütüs. Tuus nakkasõ Eesti genealoogia selts ja Võro instituut kuuntüüd tegemä.

UL

Virve ja Völss-Virve leivä Virve avvos tett laulu perrä tandsu.

Järsumäe perreandsambli Oravil laulman.

PEEDOSAARÕ KAISA PILDID

Väkev pido Kihnu Virvega

PEEDOSAARÕ KAISA

«Varugõ kannatust, kotsõrt tulõ pikk, a tuu iist väkev!» suuvsõ Orava kultuurimaja juhataja Pähnä Külli minevä puulpäävä küläpillimiihi päävä puupistü rahvast täüs saaliõ. Oigõ jutt: nii vägevät pito olõ-i Oravil hulk aigu olnu.

Küläpillimiihi päävä pileidi olli vällä müüdü joba tõsõpääväs inne pito ja Pähnä Külli ütelf, et kahõs jäivä pallo huvilidsõ ussõ taadõ. Ku ma uma nime ussõhoitjalõ ütli, sis oll õkvallt ütõ vanõmb paar hädän: tahtsõva väega pidolõ, a es tiiä, et olõsi pidänü hinnast ette kirja pandma. Önnõs lätõ kõrraldajidõ süä hallõs ja peräkõrd sai seo vanapaar iks sisse.

Saalin olli kõiki kotussidõ sälatõe roosasit paprit täüs: oll jo õks päiv inne naisipäivä. Egä külälise jaos oll uma kotus. Mu kotus oll

edimädsen rian. Ai, ma olli õnnõlik tuu üle!

Inne kotsõrti pidi Pähnä Külli kõnnõ ja ütelf, et ütõ timä suuv om täüde länü: et nii hulga rahvast kohalõ tull. Järgmäne suuv oll täl joba olõman: suurõmb tarõ, kon saasi viil vägevämpä pito pitä.

«Pillimehe leib» lei pido vallalõ ja päält tuud rõõmusõ õdagujuht, lõõdsamiis Tartese Heino, et perämädsel aol om nii hulga rahvast «lõõdsusa-usk» püürdnü. Tartes oll vällä märgõtanu ka pillimehe kümme käsku. Kõiki nakka-i seo kotussõ pääl ette lugõma, a viimätses ja kõgõ tähtsambäs käsus oll: «Sa ei tohe himusta tõsõ pillimehe pilli!»

Edesi saiva hinnast näüdädä mikandi lõõdsamängjä. Edimäne oll Põlva ütõsgümnaasiumi 10. klassi nuurmiis Ojasaarõ Toomas, kedä nimmati kõva lõõdsamehe Ubina Juhani perrätulõjas. Ma olõ külh lõõdsamängu kotussõ päält võhik, a nätä oll, et seo poiss võtsõ lõõdsamängu kõgõ hingega.

Järgmäne mängjä Andersoni

Jaak oll uma pilli jupis aos auto pagaasnikuhe unõhtanu ja pill naas käen jonma. Tuu pääle ütelf miis: «Ku midägi võlssi om, sis om seo pilli süü, ma olõ õigõ miis!» A pill oll täl esieräline: minoori kah pääl, miä tähendäs, et tä saa matussil kah mängmän kävvü.

Sis tull viil hulk mängjit, a kõrraga tull sisse Kihnu Virve muudu naanõ, kiä tehkäf ja ütelf: «Ma olõ nüüt siin!» A õkvallt tull vällä, et tuu oll Völss-Virve, peris Virve lämmistusesinejä: nii kuulsal lauljal piät jo «lämmistajä» olõma!

Sis jõudsõ peräle ka peris Kihnu Virve, kiä jäi selle ildas, et tii pääl oll ütõ pere kraavin ja Virve auto rahvas es tiika müüdä sõita – minti appi.

Virve kõnõl, et Oravilõ sõit oll timä jaos piaaigu et ilmalõpu sõit: «Meri, meri, sis mõts, mõts ja tuud häste pallo viil.» selef tä. Virvet uutõn olli Põlva mehe tälle laulu tennü. Tuud naati laulma.

Laul haardsõ Virve ja Völss-Virve nii ütlen, et nä olõsi tõnõtõsõ keerotamisõga piaaigu

lava päält maaha sadanu.

Kihnu Virve ja timä perreandsambli esinemine oll muidoki õdagu nagõl. Päält ekä laulu kõnõl Virve ütõ luo umast elost. Nalla sai kõvva. Miilde jäi lugu, ku Virve pere oll Tšehhin käünü ja olli säääl elänü kõrvuisi niigritega. Õdagu es saa niigri kuigi sängü. Virve mõtõl, et lätt ja tege nalla. Pand üühämmõ sälgä, ai uma halli hiusõ pistü ja kopuf niigride ussõ pääle. Ku tuu seltskund Virvet näkk, olõsi näil piaaigu silmä pää seest vällä sadanu. Virve kärät: läätti sängü är vai!? Ja kõrraga ollgi vaikus majan olnu.

Virve kõnõl ka hindä katõst tulõvigusoovist: ellä saa-aastadsõs ja minnä langõvafooga hüppämä (tuu langõvafo-asi timä perrele väega es miildü).

Pido Virvega oll nii väkev, et ku poolõ 11 aigu paus tetti, oll mul ramm peris otsakõrral ja säi hinnast kodo är. A kõvõmba peivä pito iks poolõ üüni vällä.

Sisaski Urmas näütäs tähistaivast

«Tuu asõmõl, et aolehest horoskoopõ lukõ, võissi kaema tulla sääänest esierälist asja, kuis planet Veenus paistus parhilla nii koidu- ku ehatähena,» kuts helüluuja ja tähekaeja Sisaski Urmas huviliidsi 20.–22. urbõkuuni Ööbikuorgo tähti kaema.

Sisaski Urmas näütäs päält Veenusõ, midä pallo heledüse peräst UFOs pidävä, ka muud esierälist, midä Eesti taivan nätä om. Et Sisask om teedä ka ku kosmosõ-helüluuja, sis saa Rõugõ rahvamajan ka timä ilmaruumi-kaemisõst sündünüt muusikat kullõlda.

Sisaski tähistaiva-jutt ja muusiga om ütõ osa astronoomiakonvõrentsist «Ööbikuorgo tähed 2009».

Konvõrentsil om astronoomia-huviliidsilõ viil ütõ-tõist huvitavat kullõlda: Kõiva Mare kõnõlõs väikuist ja suurist vankrist Eesti rahvalaulõn ja uskmiisin, tähetiidläse kõnõlõsõ planeetist, kaias teleskoobiga tähti ja päivä, juttu tulõ ka salaperätsõst tummõst ainõst ilmaruumin ja pallõst muust.

Teedüst saa Viitinä luudus-hariduskeskusõ juhi Tuberiku Toivo käest tel 507 6214, konvõrentsi kavva saa lukõ www.viitinalhk.ee vai www.vorumaa24.ee päält.

UL

Viil tunnustust Uma Pido tegijile

Üle-Eestilidsel konkursil «Suhtekorraldustegu 2008» sai innovatsiooni- vai vahtsõndusõ-avvõhinna Umalõ Pido lõ kutsmisõ kõrraldaminõ, mille avit tetä luumisütisüs Maailm.

«Tuu konkursi mõtõ oll ette nõsta minevaastaidisi häid suhtõkõrraldustegõsiti nii ärin, avaligun elon ku mittetulundusühingite tegemiisin.» selef ütõsüse juht Peetsalu Erkki, kiä eläs ja tege tüüd Haanimaal. «Mitteäriiidsi ettevõtmiisi pääpreemiä anti üle-Eestilidselle «Teeme Ära!» kampaanialõ, Uma Pido sai luumisväc ja uma

kogokunna ütõnhaardmisõ iist innovatsiooni-preemiä.»

Tuu tähendäs, et tunnustõdi Uma Pido ummamuudu teedüst: kõrraldõdi «Uma Laulu» konkurss, pito reklaamsõ Lauritsa Piitre perädüsuurõ fotopildi «Lõunõhummogumaa» päält maaha astnu tege-läse, näide siän Uma Pido pääkõrraldaja. Kitmist väärt oll ka miihikoori «Mehe mõtsast» luuminõ ja dokfilm Uma Pido tegemisest.

Ütte Uma Pido vidäjät tunnustõ avvonimega ka Võro vald: Uma Pido laulukoorõ üldjuht Otsari Silja nimmati 2008. aastaga kultuurielõ edesivijäs.

UL

Kihnu Virve supõrstaar

Nädälivaihõl Oravil peet väkev pido nädäs, et inemise omma väega huvitõdu umast kultuurist. Esieranis sis, ku üles ast mõni väega tunnõt tegijä. Eesti umakultuurin om üts säändsit Kihnu Virve.

Orava küläpillimihi pääv piledi kattõva müügist pia sama kipõlt nigu Madonna kontsõrdi piledi. Küläpillimihi päiv om suurõlt jaolt pühendet ütele võromaa tunnismärgile – lõõtspillile. Tunnus, et kõrrast inämb naatas tuu uma, Võromaal vällämärgitü pilli vasta huvvi tundma.

Lõõtspill om Võromaa Nokia, nii nigu Kihnu Nokia om Kihnu Virve.

Asja liigusõ õks inämb tollõn tsihin, et umma peetas tähtsäs ja nõstõtas püüne pääle. Tuu om hää. Uma kultuuriga võimi taad Võromaad ilman tutvusta pallo inämb ku tõisi perräahvmsõga.

Jõudu umakultuuri tegijile!

HARJU ÜLLE

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laiivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF

Trükjä: AS Võro Täht

Leht Internetin: http://www.umaleht.ee

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaestsi kiil ja kultuur»

20.–21. urbõkuu pääväl (märtsil) tulõ Võromaa muusõumin vana Võromaa muusõummõ mess Muusõum – hää ja otav!

Kuiki om rassõ aig, om aasta 2009 iks Eesti muusõumiaasta ja tuud tulõssi iks ka siin Võromaal tähüstä.

Mõtõ tetä Põlva ja Võro maakunna muusõummõ mess tulf Andresoni Sigre käest, kiä tüütäs Setumaal Obinitsa muusõumin. Ettevõtmisõga tulf ütten 16 muusõummi, Sepä Marika näputüüselts ja ütts õkotalu. Valga maakunna jätimi seokõrd kaõs vällä, a Obinitsa ja Verska muusõumi omma lubanu tulla seto kultuuri esindämä.

Lisas toolõ, et inemise saava teedä ja nätä, midä põnõvat mi muusõumõl näüdädä om, om ka muusõumirahval hindäl rõõm umavaihõl kokko saia – ku mi esi umma tüüd ei väärtüstä, kes sis tuud viil piässi tegemä?

Mi tiiami ütstõsõ tegemiisi joba peris häste. Minevaasta kutsõmi kokko kõik Põlva ja Võro maakunna väikumbä muusõumi. Põlva maakunnan om väega huvitavit muusõumimõ: Rāpinä muusõum, Ahja muusõum. Suurõtiimusõum om kõgõ tuntumb, Karilatsiga om meil kah hää kuuntüü.

Muusõumi esi märgutasõ, midä nä messil näütäse.

Messil saa joba esi muusõummõ käest küssü, mändse omma säääl kõgõ põnõvamba aša, mis viimäte muusõumi

tuudi jne. Egälütel om näüdädä midägi esierälis.

Peris huvitav ja kõrralik talukraami kogo om Jõõveere talul. Seo ei olõ ammõtlik muusõum, a säääl om väega põnõvit asjo!

Umacte näütis om väikene Vahtõliina linnusõmuusõum Piiri kõrdsi man. Seoniaoni om seo kõigilõ kacamisõs ilma rahalda, ma olõ sinnä esi hulga küläliisi vecnü. Mõtõlõ, Vahtõliina vald om seoniaoni taad muusõummi üllen ja vallahõ pidänü, olõs no vallahõ jõudu taad asja jakada!

Rāpinä muusõum om kõgõ tennü tutvas esierälise Rāpinä paprõvabrigu aoluku.

Paprõvabrikul hindäl olõ kah muusõumitegemise plaan, a parhilla om jo kõigil rahaga rassõ. Rāpinä muusõum om ka põnõvan mõisamajan ja inemise ajasõ säääl süämega taad muusõumiasja.

Midä mi esi alt fondõst vällä väega vahvat 1930. aastist peri hambapuuri, a tuu om igävane rassõ ja tiia-i, kas jõvvami tä fondist vällä sikuta. Om väega huvitavit asjo, midä inemi-

TOOMIKU SIIRI,
muusõummõ
messi kõrraldaja

se omma esi tenü: tüüriistu, latsi mänguasju. Midä kõkkõ inemine om vällä mõtõlõnu uma vaiva kergendämises!

Ku päävarahoitja lupa, pääse inemise ütte-kattõ fondi-ruumi kaema kah, kukki muusõumi vara om riigi vara ja mi piämi taad

väega hoolõga hoitma. Mi muusõum tävvendäs ummi kokõ kõik aig. Olõ aig, ku tuudi rohkõmb kraami. Inemise esi omma nakanu väärtüstämä vanna varra. Kellel iks om talumaja, om säädnü uma talukraami välläpanõgi vai hoit tuud niisama alalõ.

Inemise võissi tulla muusõummõ messile sändse pilguga kaema, et kohe võissi latsiga minnä, ku pallo piledi masva, mändsit teemapäivi om. Munapühä omma tulõman – kuis muusõumi noid tähüstäse. Kõigil piässi tuu kõgõ kotsilõ infot ja voldikit ütten olõma.

Seo rassõ majanduslik aig võissi pöördä väärt aõs hindä ja uma perre jaos. Ku sul olõ-i rahha, sis muusõum om otav kotus, kohe tulla.

Kiri

Kiri kiroda aadrõssil
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä.
Kirä iist honorarri ei masta.

Hõissa, vastla!

Teno ettevõtlikõlõ inemiisile eläse Võromaa külä umma egäpäävast ello, tekku sõs ammõdimche säääl Tuumpääl ulluisi nii pallo ku tahtva.

Meil olõ 24. radokuul kolmõ külä vastlapäiv Voki külä Voki talo suurõ mäe pääl. Peimi ka vabariigi aastapäivä meelen. Kõiki latsi, nuuri ja vannoga sai meid kokko pia 50 inemist.

Mäkke minek olõ umacte läbielämine. Säält korgõlt olõ peris «miljonivaadõ». Nii et piät jälki hõikama: ku illos olõ, Võromaa!

Tetti võistluisi, huvitava olli ellojäämisse-oppusõ mõtsan.

Mõllüs lätõ sõs, ku mäest naati alla laskma. Iks nii, et kellel pikemb sõit, tollõl ilosamba ja pikembä lina, lahkõ latsõ ja tüüka käe. Pidelõ pandsõ punkti ütine uasupi süümine ja tsäivesi, umaküdsõ hää leib ja vastlakukli – ütengi reston nii hääd süüki ei saa!

Osavõtjõd puult tennä ilosa päävä iist krapsakit noorikit Evat ja Rutti, leeväküdsjät Itit ja muidogi lahkõtt perrerahvast Sirjet ja Ennu!

JÕGI JUTA

Kalamiihi portreid Vagula päält: vana kala ja truksa noorõ

28. radokuu pääväl sattõ lummõ ja tuisäs kah kõvva, a tuu es sekä Vagula pääl kalapüüdõmise võistlusõ pidämist. Võistlõja olli hinnäst lämmält rõivilõ pandnu ja es hädälä.

PEEDOSAARÕ KAISA ai mõnõga juttu ja uurõ, mändse neo mi kangõ kalamehe sis omma. Tä tahtõ samal pääväl minnä ka Jõksi järve pääle, kon olõ kah kalapüüdõmise võistlus vällä kuulõtõ, a es jõvvaki peräle: massin jäi lummõ kinni ja vällä saa es kuigi, inne ku ütts lahkõ külämiis traktoriga massina vällä tõmma.

HALJENDI PIRET (37), pereõdõ

Kas olõti kõva kalapüüdjä?

No nätäl aigu joba püvvä kalla! Eelmine nätäl käve Kuld-kala võistlusõl Otõpää. Nädäli seen käve Parksepä latsiaia latsiga järve pääl kalal. Säääl sai välläoppõ ja Kuldkalalt sai õngõ. Täambä omma kats edimäst kalla joba käen – kiisa. Saasi kolmanda kah, sis saasi joba suppi nakata kiitmä!

Kõik perreliikmõ armastasõ kalla püüdä, sis olõ-i muud tetä, ku esi kah armasta. Mu sugu-võsan omma kõik külh jahimehe, a mehe sugu-võsan jälki kalamehe. Ma ei tiiaiki, mitmõs põlv kalamiihi näil joba lät... Täambä omma mukka ütten väiku kalamehe Hans-Erik (5), Hendrik (11), Emil (14) ja miis Ülo om kohtomiis.

Kõgõ parõmb kalasüük?
Kiisasupp!

LAANEMÄE ENN (66),
pensionär

Naksi neläaastadsõlt kalal käümä. Meid om neli velle, ütts om viil kalamiiis. Muidõ käü Peipsi pääl, a täambä tulli siia showd tegemä. Ma mängi viil petanki kah, sääält saa ma kah sportligu läbielämise nigu kala püüdõmisest. Tuu olõki-i tähtsäs, kas ma kalla saa vai ei.

Määne om olnu kõgõ uhkõmb kala, mille olõti kätte saanu?

Kolm aastat tagasi Peipsi pääl Piirisaarõ kõrväl – 7,2-kilonõ haug. Velega kats tunni kisimi tuud ijämugust vällä, mootor-saan ja järveviir olli kavvõl. Üteh olli õnnõ krulikäändjä ja näpidsä. Tuu kala olõ sinnä mulku inne är koolnu, ku mi tä lõpus sääält kätte saimi. Tuu olõ

MEELISTE SIIM (21), opilanõ

Kavva olõti kalamiiis olnu?

Egä aasta olõ iks kalal käünü, põhikoolist pääle. Mis säääl koton iks passi, kuigi pallo kalla olõ-i kunagi saanu. Seo om mu edimäne võistlus. Siia tulligi jõudu pruuvma, et kuis tõisi miihiga võrrõldõn lät.

Kõgõ uhkõmb kala, mille olõti kätte saanu?

Kilonõ ahhun, mille Soomõst püüdse.

Kõgõ parõmb paik kalapüüd-mises?

iks nii suur (näüdäs kässiga, ku suur, nigu iks kalamiihil kombõs om).

Kõgõ parõmb kalasüük?

Praadit ahuna mari. Pere om harinu, et ma kalal käü. Külma-kapih om kõgõ reserv olõmah. Seol võistlusõl olõ kätte saanu kats sarge ja üte kiisa. Ja inne ti tulõkit lätõ õkvalt 113gramminõ ahhun otsast är! (*muheles vuntsi*) Kac, ku täpsele ma ütli!

Kõgõ rohkõmb miildüs iks kävvü Võhandu veeren ja suvõl iks.

Kõgõ parõmb kalasüük?

Ahon tett kalafilõe hapnõ koorõ ja tilliga.

Kalamehenalla tiiat kõnõlda?

Kunagi ütts klassiveli kõnõl nafa (kõnõlõs anõkdoodi siilist, kiä kalamiihile traati tõi. Sõbõr hõikas mano: «Seo om kah nafakas, et tullimi täambä katõ õngõga vällä, olõmi puultõist tunni tan pasnu ja kala olõ-i esiki mitte võtnu!»)

KELDO IGOR (54), võistlusõ kõrraldaja, Parksepä kooli tüüoppusõ oppaja

Kavva olõti kalamiiis olnu?

Vagula pääl käve edimäne kõrd 1954. aasta suvõl. Vagula järveh om ammõdi poolõst kalamiihil kümme võrgulupa. Viis naist omma mu käch.

Määne om olnu kõgõ uhkõmb kala, mille olõti kätte saanu?

Kunagi tõi naasõlõ Peipsi veerest 13kilodsõ havvõ. Naistõ-rahva ajo: tuu kala hüpef viil ja tä sis arvas, et hukkas kala vannih är kõõgitaburetiga.

Pandsõ sis kala vann, a vann om jo kummõr! Ku tä hoobi kirja pand, sis jäi tälle õnnõ kõõgitabureti jalg kätte. Naabrimisi tulf ja hukas sis tuu kala iks är.

Vagula rekordi omma 11,5 ja 11,3kilonõ haug. Sudakist olõ saanu 9,7kilodsõ ja 8,4kilodsõ.

Karpkala rekord om 13 killo.

Järveh om kallo hulga, olõs õnnõ püüdjit. A omma õnnõ «saamamehe»: tulõva uma kaatriga, viskasõ landi taadõ, tegevä järve pääl üte tsiiru ja sis kipõlt liina pääle pasandama, et järveh olõ-i kalla!

Mu moro pääl olõ-i säänest asja nigu kahv. Mu põhimõtõ om, et kel õnn, tuu eläs.

Kalla ma ei müü, olõ tutvilõ andnu. Mõni ütles: «Kac, Igor, sa olõst mullõ kalla andnu, ma tahasi nüüt sullõ rahha anda.»

Ma ütles, et kac, säääl televiisor man om puust kast, mine panõ esi sinnä, ku tahat! Seo om iks kehväl aol mullõ lisatiinmisvõimalus. Oppaja palga iist olõs minno kümme aastat tagasi maaha matõtu.

Kõgõ parõmb kalasüük?

Nigu Peipsi man üteldäs, et kõgõ parõmb kala om suitsu-

VILLA LAURA (13),
Sõmmõrpalõ kooli opilanõ

Kas olõti kõva kalapüüdjä?

Aasta aigu joba püvvä. Kõgõ inämb miildüs suvõl püüdä: sis om lämme. Perren olõ parhilla ainumanõ kalamiiis ja seo om mu edimäne võistlus. Ma arva, et võistlusõl piät iks tsipakõnõ tiidmiisi kah olõma. Täambä olõ saanu üte kala, õkvalt veitü ao iist jäi õngõ otsa.

Kõgõ parõmb paik kalapüüd-mises?

Lemmikkotus om Võhandu jõõ viir muidogi.

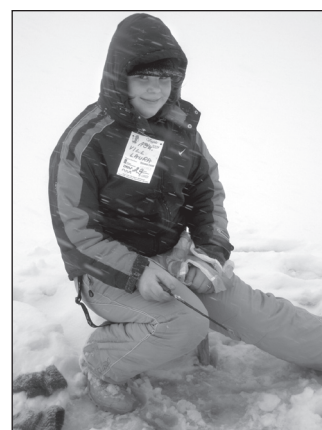

PILT: VÕROMAA24

vorst!

Mul naanõ om väiku kulinaar. Mul omma vällä kujonõnu inemise, kellele vii kalla. Nä tegevä tuu är ja tettüt kalla tuvvas mullõ kah. Ku taha kalla valgõh marinaadih, sis lää sinnä X-kotussõlõ, anna kala üle ja sis mõnõ ao peräst tulõ kõnõ, et valmis om.

Kõgõ parõmb kalasüük?
Uhhaa.

PEEDOSAARÕ KAISA PILD

Kiri Kaasanist

Võromaa miis SAAREPUU JAANUS läts tüüle Tatarimaalõ Kaasani kanti. Uma Lehe lugõjilõ jaga tä ummi tähelepanõkit elost täambädsen Vinne riigin.

Neläs kiri. Üle jõõ vii perän

Üleminevä nädälivahetusõ nakka es Kaasanihe sõitma ja puhki Krasnaja Poljanan. Tuu puhkaminõ esi näge välilä niimuudu, et makat poolõ pääväni, sõs kutsutas süümä, sõs pikutat ja loet raamatit. No ja ku viisit, sõs kõnnit küllä piten.

Ja nii ma lätsigi kaema, et miä silmä nakkas. Nii nigu egä hummok tüüle minnen ja tüült tullõn, nii paistu ka tuu päiv, et tegeligult valitsõsõ tuud küllä hoobis pini. Ja mitte määndsegi armõdu rakadsi, nigu mõnõn Keski-Ameeriga geton, a peris häste söõdedü ja rammun.

A kost sääne mõtõ, et pini võimul omma? Mõistaki-i täpsele üteldä... Võiolla tuuperäst, et hummogu omma inemise hinnäst kuigi sängüst välilä saanu, suka ja vammusõ ja undrugu suurõ vaivaga sälgä vidänü ja läävä sõs rudisõvat lummõ piten, kühmä sälän, leeväkõrvast välilä tiinmä.

A pini saivsa aiaväretin vai uulidsa pääl risti jalon nink kaesõ ja nuhtasõ, pää uljalõ pistü ja hanna rõngan. Tulõ tuju hinnäst kõhvitsa, sõs kõhvitsõsõ, tulõ tuju kedägi jurgata, sõs jurgatasõ. Ödagu tulõva inemise sama kühmän tüült ja pinel omma õks hanna rõngan. Mille ei piässi olõma, ku ulf kää tüül ja kand söõgi kodo ja pill sõs rammusa pala tarõ taadõ...

Sõs jõudsõ ma jõõ viirde ja pervest läts alla kitsas tiirada, miä üle jõõ vei. Raa veeren olf ijä pääl nätä mitu mehekorgust vinne õigõtsu risti, miä olli

arvada ijäst välilä raodu ja pistü aedu. Tan olf paar nädälit tagasi toimõndõt usulist kombõtätütmist, hindä patust puhtas mõskmist.

Ma olõ uma hengekese üks pruuvnu puhta hoita ja muu kõntsa vasta kõrdapiten sannan käünü, nii et minno hinnäst tuu kombõtätütmise man es olõ. A tuu asi kää jutu perrä nii, et patunõ inemine hüppäs kolm kõrda ijämülku, papp lugõ sõnno ja lask sõs ijäst risti pääl suud anda ja «voila!» omgi heng vahtsis pattõs puhas!

Tuust, kas määnegi spravka kah mano andas, juttu es olõ, a tuu iist olf tuu päiv 15 kraati külmä...

Edesi kõnõli jõõ pääl üte kalamehega – paistu, et tuu mehekene olf päämidselt kotost pagõnu ja kalla olõ es sukugi, nii et tuun osan jäi jutt lühkeses. Neelüaig pidi nakkama sõs, ku päiv lämmämbäs lätt, ütēsõnaga koskil urbõkuun.

Jaloti edesi ja jõudsõ jõõ tõsõ veere pääl ja sõs sai selges, misjaos nu inemise kelkõ ja 40-liitriisi piimäkärduga üle jõõ kätõtasõ – sääl olf mäekaldõn läte, kost külärhvas talvõl hindäle vett vidä.

Vesi om hää ja puhas ja tükk maad parõmb ku tuu tsoolk, miä kraanist tulõ. Tuu kää iho mõskmisõs kühl, a joogihädä jaos võtat midägi poodist. Olt. Vai viina. Mõni ime sõs, et säändse jutu, et pallo juvvas...

Sinnä tuu raakõnõ sõs lõppi, a ma ronõ viil veidikene korgõmbale mäeküle pääl, istõ maahasadanu kuusõrondi pääl ja kai õnnõ – jõgi, külä ja tehas, sekkä herri haukminõ...

Pensionääre pääväkiir

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Laheda ja Põlva valla postimehel Patrasoni Ene (52) läts hing täüs, ku tä näkk hädän pensionääre, kiä es tiikka pensioni ilma rahalda kodotuumist pallõlda. Tä naas vannõ iist avalduisi kiro-tama ja näid härgütämä, pallõ saivaki tuu pääl pensioni ilma rahalda kodotuumisõ tagasi. Vabariigi aastapääväs sai Ene Põlva maavanõmba käest avokirä.

«Kiroti pensionäärele tuu seletüse valmis ja ütli, et pankõ esi mano. Kõik, kes vahepääl omma avaldusõ tennü, saava nüüt pensioni riigi kulul,» seletäs Ene. «Näil olf hää miil, et api saiva ja ütli, et nimä ei olõssi esi joht nakanu taad asja ajama, ku joba edimält ei-vastus är tullf.»

Ene kõnõlõs, et tuud om hallõ kaia, kuis kepiga liikja pensionär piät talvõl nilbõga bussi pääl saama, raha liinast är otsma ja tagasi kodo joudma. «Üts õkvalt peris iisõ, ku mä tälle jaanuari-kuun viimäst kõrda pensioni kodo vei,» seletäs Ene. «Esi naksi kah ikma. Ütef mullõ, et ma ainukõnõ olli, kes tullf, et sai mõnõ sõnagi kõnõlda.»

Vanakõsõ tahtva muidoki postimehega hirsashe juttu aia, a Ene saa-i näid pallo avita. «Ma olõ väikene jutumiis, taha kipõlt är pagõda,» seletäs tä.

Postimeheammõtõt om Ene pidänü viimädse viis aastakka, a esä mant om tä seod ammõtõt nuhtanu joba 1965.–1966. aastagal: esä Vaali Ernst, kiä elli 88aastadsõs, olf umakandi põlinõ postimiis. «Ku tullimi siä – seo om vanavanõmbidõ kodo – saigi esä kõrraga

HARJU ÜLLE PIIT

Patrasoni Ene avitas pensionääre ja pinne ei pelgä.

postimehes. Meil olf vana valgõ jäänü. «Inämb ei pelgä. Alhõpõn. Nii mõnus olf hobõsõga kävvü! Ma nii igätsõ hobõst kühl takan, et saasi hindäle hobõsõ!»

Kahõs saa-i seoilmaaigu hobõsõga inämb postitsõõri tetä: ku vanast olf tsõõr 20 kilomeetre ümbre, sis Ene sõit päävän vähämbält sada kilomeetret maaha: tsõõr nakkas Põlva küle alt Tännässilmäst ja Kährilt pääl, edesi tulõ puul Laheda valda Ene kodoni, Suurõküläni välilä.

Inne vahtsõst postimehes nakkamist tüüf Ene pikki aastit kaubandusõn. Nikani ku grupi pääl jäi. A koton istmisest sai peräkõrd viländ ja vana armastus postimehetüü meelüf Ene är.

Küsse Ene käest, et kas timä kah pinne pelgäs – kõgõ jo tulõ sõnomit, et postimiis om jälki kongi pini hambidõ vaihõlõ

jäänü. «Inämb ei pelgä. Alhõpõn ütõ pini rünnäs minno, sis ma es taha jupp aigu pinne vöörilõ pinele. Mõni pini tund timä auto kavvõst är, juusk aiaviirt piten ja ku täst välilä ei tetä, nakkas haukma. Nigu pinne, om ka inemiisi egäsugutsit. Mõni nurisõs, ku «pahna» postkastit pandas. A Umma Lehte mõni peris pallõs, et tälle postkastit pantasi. «Ku

Toda Laheda kandi pinni inämb ei olõ ja parhilla om Ene pinne suur sõbõr. Kodo ülejäägi vidä päämädselt iks vöörilõ pinele. Mõni pini tund timä auto kavvõst är, juusk aiaviirt piten ja ku täst välilä ei tetä, nakkas haukma.

Nigu pinne, om ka inemiisi egäsugutsit. Mõni nurisõs, ku «pahna» postkastit pandas. A Umma Lehte mõni peris pallõs, et tälle postkastit pantasi. «Ku

taa leht edimäst kõrda tullf, sis mu esä visas taa käest är: häh, taa olõ-i määnegi õigõ võro kiil! A ütõskõrd ildampa löüdsõ, et taa ei olõki nii hull: «Peris häste saat arvo, tan om põnõvit juttõ.»»

Hallõ süä ei tulõ postimehele kasus

Mõni inemine taht postimehe hallõt süänd hindä kasus är pruuki. «Ütel ma olli puulsulanõ, joba naarsõ, et ma piät täl joba sälgä kah mõskma nakkama!» seletäs Ene. «Lahel elli ütõ igäväne hõel vanamiis, kiäki tedä es kannahata. Kühl täl olf vaia liinan kävvü, süvvä tuvva, telehvonikaarti, ütõskõik midä! Sis tä tahtõ esi ütõn tulla: kuna sa saat, läämi, käümi! Ku liina lätsimi, sis kolm tunni vähämbält ma timäga är sõitsõ. Mul sai nii viländ! A tä olf sääne miis, et vähämbält massõ kõik esi kinni, võlgu es jää kunagi.»

Ene tund uman kandin kõiki inemiisi, seo om jo timä imä sünnükodo. Mäe-Palli talokotus om nii kavva Ene suguvõsa käen olnu, et tä tiäki-i, ku kavva. Kodo kõnõn om tä kõgõ kinni olnu.

Pääl esä kuulmist eläs Ene ütõsindä. Vahepääl kää külä pääl rahvatandsu tandsman. Tandsuhimo om imäst peri, umal aol sai kuun eski tandsupidol kätütis.

Noorõst pääst koolnu võro-keelitside luulõtuisi kirotaja Patrasoni Vallo, kelle laulu «Nõnda lauluga ma lähä» laulti Umal Pidel, olf Ene lahutõdu mehe veli ja Enega pia ütõvana. Vallo imä Lisete viil eläs ja om Ene meelest kistumalda hää inemine: «Säänest ämmä and otsi! Ku tälle pensioni vei, sis täl olf kõgõ laud katõtu ja ütõf, et kühl ma uutsõ sinno! Nüüt kuts kah sisse, kukki ma tälle inämb rahha ei tuu.»

Tasoja-ravitsõja Sireli Pille om ka hingetõhtri

PEEDOSAARÕ KAISA

Sireli Pille (37) tege Võro polikliiniku man tasomist, a mõist ka inemiisi ravitsa ja om pallõdõlõ ka hingetõhtri iist.

Huvi nii klassikalidsõ ku altõrnatiiivmeditsiini vasta olf Pille joba latsõpõlvõn. «Viendän klassin viidi meid klassiga etnograafia muusõummi, kon minno naksi huvitama mi esivanõmbidõ kirja pant jutu ravihainoga ravimisõst,» kõnõlõ tä.

Pille om uma praksis olnu 13 aastat. Tä alosf aroomiterraapiaga, sis opsõ klassikalist ja hummogumaa tasomist, pääl tuud lõpõf TaIna meditsiini-kooli õe eriala. Viil om tä lõpõtanu altõrnatiiivmeditsiini-kooli homõopaatia eriala, joogajuhendajidõ kooli ja manuaalteraapia kursusõ. «Parhilla opi hüpnõteraapiat ja nõvvoandmist,» lõpõtas Pille uma oppuisi ettelugõmisõ.

Pillele tegevä rõõmu ummi ravi-lotsidõ õnnõligu paranõmisõ

ja tuu, ku tä om saanu kedägi julgusta hindä elo parõmbalõ ja õnnõligumbalt elämä. «Ei olõ kassu uppõja elostamisõst, ku tä päält tuud tagasi vette visada. Õgal haigusõl om põhjus ja ku vannaviisi edesi laskõ, hiil haigus varrama vai ildamba samal vai vahtsõl kujol tagasi,» hoiatas Pille.

Pillel om rassõ nätä ja kulõlda tuud, kuis mõnõ inemise sukugi umast tervüsest ei piä: «Parhilla, ku majanduslik olokõrd om rassõ, sis pallo inemise tegelese edimäidsi tarvilikkõ asjoga nigu süük ja kotus, kon ellä. Ihohädä lastasakõst kavvõlõ minnä, inne ku mu mano jõutas.»

Ku Pille alosf ravitsõjatüüd, sis tulti timä manõ päämidselt sälä- ja kaalahätiga. Ku tä meditsiini-kooli lõpõf, naati nõvvo küsüma ka miuõ häti kotsilõ. Viimädse kolm aastat om tä tennü ka hingeravvi.

Õks om tuudki ette tulnu, et Pille ei saa kuigi inimest inämb avita. «Inemise ei suta lõpõmalda kavva tervembäs saia. Iks juh-

tus, et piä inemise kipõlt arsti mano uuringilõ vai esiki opõratsiõonilõ saatma. Piät är tundma, kuna om aig luudusravis ja kuna vaia klassikalindõ meditsiin appi kutsu,» ütles tä.

Nigu tasomislaud om pallõdõ jaos nigu pihituul ja sinnä ka kõik kõnõldu salahusõ jäävä. «Välläkõnõlõminõ om hää ravi,» tiid tä.

Pillele tunnus, et piir hariligu ja rahvameditsiini vaihõl nakkas är häämõ. Pallo perretõhtri soovitasõ ka luudusravvi. «Ma tii ka mõnõ perrearstiga kuuntüüd. Luudusravi poolõ tasus kaia sis, ku valu om viil väike-ne, ku vere ja röntgenipildi viil midägi ei näütä. Inne ku haigus nätä om, või mõni kotus aastit valta väsimise ja ülearvo suurõ rabõldõmisõ peräst. Sis om õigõ aig ravvi pehmide viisega ja elo üle perrä mõtõlda. Ka latsõ ja last uutja naasõ puhul piäs inne tableti haardmist perrä mõtõlõma, kas tuud om iks vaia. Vahel avitas õnnõ kihäle puhkusõ andmisõst. Las palanik, mi sisemäne tõhtri, tege umma

tüüd,» pand Pille seod kõigi süäme pääl.

Pille meelest om mõistlik kroonilidsi haiguisi luudusraviva tohtõrda tuu asõmõl, et aastakümmit valuvaigistit süvvä ja tuuga umma mako tsurki. A ägedä haigusõ tahtva tihtsäle kipõt ja tegüsät perretõhtri api. Pille om käünü kats kõrda Indian ja süä kuts tedä sinnä tagasi. Indiast om tälle kõgõ inämb miilde jäänü rõõm inemiisi silmin, mis es olõnõ näide saiusõst ega majandusligust saiusust. «Inemise võiva ellä väega lihtsät ello ja olla õnnõligu,» kõnõlõs tä.

Õnnõlik olõminõ om Pille sõnno perrä hää tervüse võti. Tuus piät kimmähe olõma umatsidõga hää läbisaaminõ. Tuus jälki om vaia esi ausas jäää ja selgele välilä üldä, midä sullõ vaia om – olõ-i mõtõt luuta, et tõnõ lugõ su mõttit.

Viil omma tervembä neo inemise, kinkal om õnnõ tetä tüüd, mis näile miildüs vai sis hobi, mis tüüpinge maaha võtt:

«Stressin inemine om nigu pommivafon kõik aig kaitsõn, veresoonõ kõtun omma kokko tõmmanu. Esieränis hull, ku sääne olokõrd om pikkä aigu.»

Pille meelest olõ-i ütõtegi

Sireli Pille.

süüki, miä olõsi kasolik vai kaholik kõigilõ. Ka eri päivil või inemisel eri süüki vaia olla. «No inemise tükise väega pallo süümä,» arvas tä. Liikmine om kah tähtsä, a seost piät rõõmu olõma. Vägüsi hinnäst juuskma sundi olõ-i sukugi hää.

A ku hädä käen, olõ-i mõtõt kangõlast mängi ja tulõ õks api otsi. «A ku võtat õnnõ valuvaigistit ja valu põhjust ei otsi, sis om tuu sama nigu massina bensinitulõ pim vällä tõmmada ja edesi sõita,» võrdlõs Pille.

Katõ tütre imä Pille latsõpõlvõmaa om Tarto, viimädse 16 aastat om tä Võrol elänü, a parhilla sääd hinnäst jäl Tartohe. A Võromaa inemise omma tälle iks süäme-lähküde ja praksis jääs Võrolõ õks alalõ.

Pille päämine soovitus om: «Eläge umma ello võimaligult pallo süäme perrä. Tekke tuud, miä pand süäme rõõmustama, armastagõ ummi inemiisi, ütõlge tuud näile ja ti olõtigi terve!»

Piinlik lugu

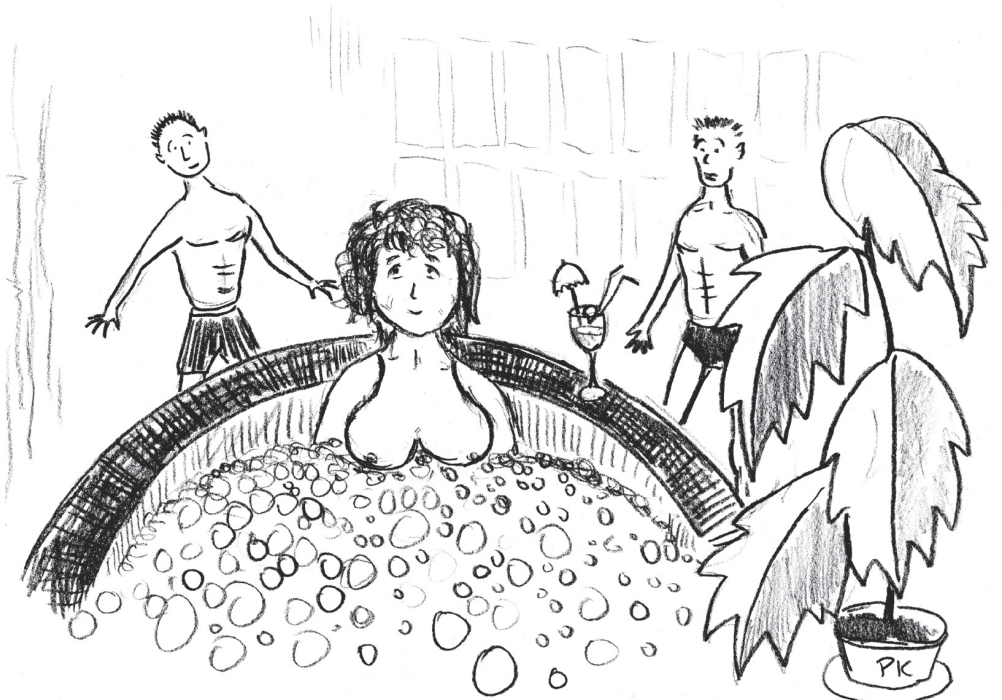
ORAVEERE ANNI

Muidogi olf tuu piinlik lugu. Esiki väega piinlik lugu. Tuu olf õkva nii piinlik lugu, õt toda eski miilde tulõta ei saa. Nii ku miilde tulõ, nii õkva silmä läävä häbü peräst parhillaki viil hämmest. Nojah, kullõ sis ja naara kah, ku tahat.

Mi liinavaltus tekk inne jõulõ pensonäärele kinkituse. Liinavaltus kutsõ kõiki vannõ inemiisi viikeskustõ mullivanni hinnäst leotama. Ma tahtõ kah väega kasvai ütsainus kõrd nätä, õt mismuudu tuu mullivann väällä näge.

Ma sis lätsi uma sõbranna puuti tuud supõlkoostüümi ostma. Ma tahtõ pükse ja rinnahoihtjat eräle osta, a sõbranna laitsõ maaha. Timä selet, õt ostma piät säändse, mis taa vana kõtu kah kinni katt. Timä ütõl viil, õt sääl mullivannih om säändsit mihi, kes muud ei tiiki ku istusõ kõik aig mullivannih ja vahtva naisi paljiti kihäössõ. Õt esieränis miildüse näile naisi palfa kõtu.

Noh, ostimi sis tuu kinnilidse kõtuga ilosa trikoo. Nojah, ku ma tuud trikood kotoh sälgä pruuvõ, sis õkva õs miildü mullõ väega vallalinõ sälg. A sõbranna ütõl, õt sa istut sälgä vasta vanni viirt ja sino sälgä ei näe mitte kiäki.

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

Noh ja täämbä lätsimigi sõbrannaga sis sinnä mullivanni. Saimi hindäle sis ilosa kapi, kohe uma rõiva panda. Kõik olf väega illos. Õgah kandih olliva piigli, kost võisõt hinnäst ja umma pafast ihho kaia ku pallo tahtõ. Minol nakaš umma vanna ihho häbü ja ma panni vahapääl, sis ku ma peris pafas oli, silmä kinni. Ku ma dussi alt tulli, sis ma tundsõ külh, õt nuu tollõ trikoo olanõõri olliva veidõkene pallo lajah. A ma tõmbsi noid olanõüre katõ käega kokkopolõ ja ronõ sinnä mullivanni. Oi ku

mõnnus sääl olf, oi ku hää sääl olf! Ma istõ ja tundsõ hinnäst nigu säitsemendäh taivah. Äkki näi, õt kõik kae-sõ minno ja muigasõ peio. A nuu mehokolaski naariva õkva avaligult. Ma lätsi kõrraga üle kere kuumast, a vahe vapralõ noilõ mehokolaskile vasta.

Oh sa karvanõ kaskas: äkki sattõva mino silmä allapolõ ja ma näi ummi rindo, mis oindu vabalt, ilma õgasugudõ takistusõlda vii pääl!

Nimä olliva nigu kats täüspuhutut õhupalli ja noid mino rindo nuu mehe vahevagi ja

naariva nigu haraga.

Oh jah, tull väällä, õt sis, ku ma rõivaruumih ummi rõivit vaihti ja silmi häbü peräst kinni hoitsõ, panni ma kogõmalda tollõsama trikoo võlssi sälgä. Ma panni säläpoolõ ettepoolõ. Ja nii sis olf mino sälg kinäste kinni katõ, a mino rinna ja suur osa mino rasvatsõst kõtust olf kõigilõ vabal vahti. Ohh, võtku karvanõ kaskas toda ilosat trikood ja toda muido saadut mullivanni!

Inämb ma sinnä ei lää, kiskõ kasvai kablagä.

Partei avitas

Taa lugu om tõtõst sündünü Vinne ao lõpu poolõ Virumaa väikun külän Vetikun, mis om kuus kilomeetret Rakvere liinast.

Tuul aol võeti Rakvere Lihakombinaadin viil lambit vasta. Vanõmba inemise pruugõ tuud võimalust är.

Makri talo vanapernaanõ Leena vei uma oina sovhoosi autoga. A hädä – auto är sõitnu ja es lasta mitte kombinaadi värjistikki sisse, tuuperäst et es

olõ arstitõendit oina tervüse kotsilõ.

Leena olf ettevõtja ja kavval naanõ, tä tiidse, et parteikomiteest saa api – timä poig Rommi olf Punaarmee soldan olnu ja sõtta jäänü.

Oinast muidoki ummapääd jättä es saa. Nii nä katõkõistõ parteikomitechte lätsiki, jalaga.

Parteikomiteen olli arvusaaja mehe, kirotiva kombinadilõ paprõ, võetigi oinas vasta. Kõitõ õnnõ, kon tuu oinas parhilla om.

Leena kostõ kuis olf: «Eks ma kõütse tä usõõlingi külge kinni.» Nii olfgi, et 90aastanõ Leena saatsõ uma viimädse oina müüki parteikomitee «saatõkiräga». Tuud mäleledi kombinaadin kavva.

JEGOROV EEEVI

Tsiga köögin

Üts miis häüsend süvvä teten köögi väega är: rasva olf egäle poolõ tsiukunu, anoma mõskmada

ja nii edesi.

Olõ-s tuu midägi esierälit tegeligult, a naasõl karaš õkvalt seokõrd hirmsalõ hing täüs.

Naanõ kai tuud kokko käänetüt jamma, es piä vasta ja saaf kotost väällä lännü mehele mobiiliga sõnõmi: «Sa, tsiga, olt jäl köögi är häüsendä-nü!»

Miis saaf umakõrda sõnõmi vasta: «Anna no andis, kallis, sääne ma olõ. Su tsiga.»

MAASKA MIILI

Latsilõ

Vastussõq saatkõq
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja telehvoninumõõ. Vastajidõ vaihõl loositas väällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdsõ ristsõna õigõ vastus olf *Süvähavva*. Tuu külä om Rāpinā kihlkunnan Veriora vallan.

Õigõ vastussõ ja õigõ kihlkunna tiidmise iist saava avvohinna **Jõõgeri Pärtel (7)** Pahtpäält ja **Hoobi Ellen (6)** Savõrnast.

Seokõrdsõ viktoriini vastussit oodami ildampa 19. urbõkuu pääväs (19.03)!

Vastag viktoriiniküsimüisile! Ku vastat õigõhe, saat vastussidõ iin olvist tähist kokko üte võro keele hariligu sõna!

1. Määntsel tsirgul ommaq viil sääntseq nimeq: roodsi varblanõ, mustmats, teomiis, ka nõgikikas?

- k) kaarna
n) kuldnokk
m) pääsläne

2. 9. urbõkuu pääväl (9.3) om:

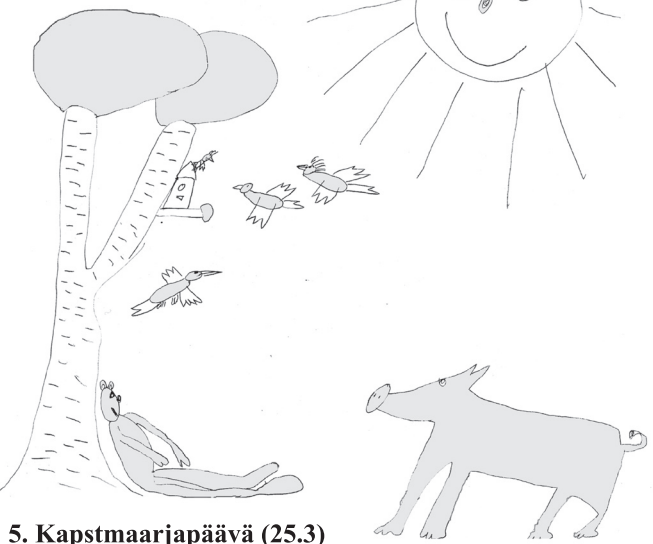
- o) mõtsapäiv
e) kusikuklasõpäiv
a) tsirgupäiv

3. Miä sünnüs käädrepeävä (17.3)?

- g) kahr käänd kapä pääle
h) tsiga taht päivä võttaq
j) viias üts viglatäus sitta nurmõ pääle

4. Keväjäne püürüspäiv vai

- õ) pääväkäänäk
ä) õdagukäänäng
ü) hummugukäänjäne

5. Kapstmaarjapäävä (25.3)

- r) süüdi tsiajalgu
l) peeti mokalaata
v) varõssõl olliq pojaq

1.	2.	3.	4.	5.

Küsimüseq tekk
PERÄMÄDSE ENE
Pildiq tsehkenõ
SAARÕ HIPPI (7)

TAGLA ASTA

Lambapääle lamba palk!

Kunagi lautli, et cest-läne olla ollõv umbõlõ uhkõ ja hää. Vast kunagi olfgi. Ku ma Rāpinān puuti lää, sõs mul väega hää ei nakka – samasugundõ selver nigu egäl puul muialgi, a hinna omma õnnõ tõsõ. Korõõmba.

Varramba olf egä hinnanosõmisõ takan põhjõndus, et «seosõn nafta kallimbas minekiga...»

No, ku nafta joba tükki aigu odavamb om, ei olõ ma nännü, et ütski bussifirma, Nihhujasebe ega tõsõ, piledi hinda veidükese alla olõsi lasknu. Õnnõ pensonäärele olf midägi.

Sõõgi hind poodin ei olõ kohegi sadanu, huulmalda tuust, et tedä om no pallo odavamb puuti tuvva.

Elektrile panti õkvallt jälki mano... Kats protõnti. Riik hoit Eesti Energiat nigu sitta pilpa pääl, om timä jo riigi üts suurõmbit massumasjit. A inemist ei hoia...

Presidendi Vabariigi aastapäävä kõnõ olf püürdümine kõigi poolõ, et inemise hinnäst rassõl aol kokko võtassi... Kostkotsilt, tahaš ma teedä? Viinamaša võit kokko võtta ja saat rosina, a rosinat kuigimuudu joba rohkõmb kokko ei võta!

Balti riikest om kõgõ korõõmb keskmane palk Eestin. 13 117 kruuni, võta vai jätä... Keskmane palk om rüüvmisses väällä mõtõld mehhanism. Riigikogo lihtliigõ näütises

RUITLASÕ OLAVI,
viripill

saa neli keskmäst palka – 52 468 kruuni. Tuu iist, et tä päiv läbi riigikogon Internetin surfas ja niisama molotas. Brüsselin tetäs säädüse valmis ja siin ei olõ tõtõstõ muud tetä ku maid vaihta, haldusreformist soigu ja pistist anda vai võtta.

Mul es olnu tuust 52 468 kroonist kuun hallõ inemisele massa, ku sääl tooli pääl mõni Einstein istussi. A inemiisile, kiä süütvä munnõ ja arotasõ tõsidsõ näoga tuumajaama chitämist Eestimaaõ, piäs lambapääle pasva palga kah masma.

Ega ullõst ei saa kuigimuudu vallalõ. Panõt teleka kinni, radio niisama ja mõtõlt, et elät ullivapa ello, a sõs läät postkasti mano ja joba om kiäki sinnä tsusanu parteilehe, kon om suurõlt kirotõt «Parem plaan. 7 sammu.»

Edimäne samm om krooni päält euro pääle, kolmas samm omma eurotoetusõ, kuvvõs samm otav elektrivai tuumajaama. Mul tullõ seo pääle viil parõmb plaan... Üte sammuga olõt kohal... käüge lihtsäle p...e!

Midä vaesõmb rahvas, tuud parõmbalõ eläse näide juhi... Näütises või võtta mõnõ Aafriiga riigi, kon harilik inemine käü palla peega ja valitsus lindas eralinnukidega.

Meil olõ-i pallo tõistmuudu, õnnõ ilma peräst ei saa meid tävveste palla peega jättä, külm näpistäs muna külest...

Tossu Tilda pajatusõ

Kükakil trammin

Kats Võro tütrikku sõidi Taifnan trammiga. Äkki panni tähele, et trammil pääle tulõ kõva elomiis, kiä innembi elli Võron. Parhilla olf mehe klokotus pääliin.

Ütele noist tütrigest olf tuu miis hirmsahe ligi ajanu, a neiokõsõlõ makõ jutu ja nilbõ olõkiga meesterahvas es miildü. Tä es taha timäle ka trammin silmä naada.

«Kükkämi kipõlt maaha!» kammand tä sõbrannat. Nii muudu, kükakil, sõidi nä nikani ku miis trammist olf väällä lännü.

Lõpp-piätüsen kombõrdi tütrigu ummi kangidõ jalguga

vällä. Sis külh halgaht päähä, et näide trammin kükakil sõitminõ võisõ tõisilõ sõitjilõ väega andsak paistu.

Võlsshamba kaonu!

Miis läts aolchetoimõndustõ kuulustust andma. Kirof paprõ pääle: «Kaotatud hambaproteesid...» Edesi inämb es mõista. Kuulutuisi võtja naistõrahvas and nõvvo, et piät märkmä kah, kuna ja konkotsil.

«Ma olli tuu päiv väega pufon. Ossõndi bussijaaman ja autokuuri man. Kuis ma tuud kiroda?» olf miis murrõn.

Kuulutuis jäigi lehte pandmalda.

Hüvä nõu

Vanaimä näpunäüte

Inne praatma nakkamist riputa panni pääle näputäus suula, sis nakka-i rasõv pritsmä.

***

Mustast siidist rõivas lügüs esieränis kinäste, ku mõskõ rõivast vii asõmõl musta tsäivii scen.

***

Aiapidjäjä omma sakõst hädän kusikuklaisiga, kink rada vii õkvallt maja poolõ. Riputaõ näile raa pääle kanceliriba ette. Tuud lõhna nä ei salli ja käändvä otsa ümbre.

Kuuluda

Müü

Müü **sõõdävillä** (kesev, tritik) ja jahhu. Tuu kodo ja avita aita nõsta kah. Tel 5621 3174.

Hää oppaja!

Võro instituut kuts 18. urbõkuul (18.03) kell 12 instituuti (Tartu 48, Võro) opipääväle

«Oppajas olõmise kunst»

Kõnõlõs Loodusõ Tarmo
Pallõmi tulõkist teedä anda ildampa 16.03 tel 511 7348
vai kadri@lootspill.ee